

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის
სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების
სკოპინგის დასკვნა

ძირითადი ინფორმაცია

სტრატეგიული დოკუმენტის სახელწოდება: დაბა სურამის გენერალური გეგმა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმა;

დამგეგმავი ორგანო: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო;

სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების ადგილი: ხაშურის მუნიციპალიტეტი, დაბა სურამი

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მიერ, 2020 წლის 14 თებერვალს, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილ იქნა დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის სკოპინგის განცხადება და სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია, ასევე წარმოდგენილი იყო დაბა სურამის ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის პროექტი და სკრინინგის განცხადება სკრინინგის გადაწყვეტილების მიღების მიზნით. ამასთან, 2020 წლის 25 მარტს, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრომ №01/1324 წერილით მომართა სამინისტროს. წერილში აღნიშნულია, რომ იერარქიის მიხედვით განაშენიანების გეგმა წარმოადგენს გენგეგმის ქვემდგომ დასამუშავებელ უფრო დეტალურ დოკუმენტს და ამ უკანასკნელით ხდება ტერიტორიის შიდა განვითარება არსებული რეზერვების ათვისებით, ითხოვა „დაბა სურამის ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის“ პროექტზე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოების შეწყვეტა. შესაბამისად, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ შეწყვიტა დაბა სურამის ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის (იხ. ელ. ბმული <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/20410>) სკრინინგის განცხადებაზე დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით.

სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია, თანდართული დოკუმენტაცია და სკოპინგის განცხადება, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად, განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე (იხ. ელ. ბმული <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/20411>), საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს ვებგვერდზე (იხ. ელ. ბმული <https://bit.ly/2wXE82L>), ხაშურის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე.

სკოპინგის განცხადება მოიცავს ინფორმაციას როგორც დამგეგმავი და უფლებამოსილი ორგანოების შესახებ, ასევე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებით გათვალისწინებული პროცედურების თაობაზე, მათ შორის საზოგადოების მონაწილეობის მექანიზმზე.

დოკუმენტში მოცემულია სტრატეგიული დოკუმენტის შესახებ ინფორმაცია, მომზადების საფუძველი და მიზნები, განხორციელების არეალი, სქემატური გეგმა და მის ფარგლებში დაგეგმილი საქმიანობები.

დაბა სურამი მდებარეობს შიდა ქართლის რეგიონში, კერძოდ, ხაშურის მუნიციპალიტეტში, სურამის ქედის აღმოსავლეთ ფერდობზე, ზღვის დონიდან 740-760 მ სიმაღლეზე. მას სტრატეგიული მდებარეობა და მნიშვნელობა გააჩნია. ის რიკოთის უღელტეხილის აღმოსავლეთით, იმერეთისა და შიდა ქართლის მხარეთა შორის, ხარაგაულისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტების საზღვარზე მდებარეობს. დაბა სურამი ესაზღვრება ქალაქ ხაშურს, რომელიც საავტომობილო გზებისა და სარკინიგზო გზაგასაყარის გამო, საკვანძო ქალაქის ფუნქციას ასრულებს. სურამი საქართველოს ერთ-ერთი მთავარი საავტომობილო გზის (თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საერთაშორისო მნიშვნელობის გზა ე-60), კერძოდ, დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოს დამაკავშირებელი გზის გასწვრივ არის განვითარებული.

დაბა სურამის საზღვარი დადგენილია ფიზიკური და დოკუმენტური კვლევის საფუძველზე რეგისტრირებული საზღვრების შესაბამისად. გარდა დაბა სურამის საზღვრისა, გამოვლენილია დაბის ცენტრის შუალედური და პერიფერიული ზონის საზღვრები, ცენტრალური ზონის ფართობი და პერიფერიული ზონის საზღვრები. ცენტრალური ზონის ფართობი შეადგენს 404 645 კვ.მ-ს და მოიცავს ტერიტორიებს საპროექტო ბულვარს, მაჩაბლის ქუჩას, თბილისის სენაკის მაგისტრალს, ამავე ზონაში შედის ფსიქიატრიული საავადმყოფო და მისი მიმდებარე ტერიტორიები. შუალედური ზონა (6 618 676 კვ.მ.) მოიცავს განაშენიანებულ და გენგეგმით დაგეგმილ გასანაშენიანებელ ტერიტორიებს. პერიფერიული ზონა (8 240 382 კვ.მ.) ძირითადად სატყეო და სასოფლო-სამეურნეო ზონებს მოიცავს. ჯამურად ახალ საზღვარში დაბა სურამის ფართობი შეადგენს 15 263 703 კვ.მ-ს.

დაბა სურამი „კურორტის“ სტატუსით სარგებლობს. იგი წარმოადგენს როგორც კლიმატური და პროფილაქტიკური ტიპის, ისე პულმონოლოგიური, ართროლოგიური, ნევროლოგიური პროფილის კურორტს. მინერალური წყლების გამო კურორტის ბალნეოლოგიური პოტენციალიც განიხილება.

დოკუმენტის თანახმად, დაბა სურამის ქალაქთმშენებლობითი დოკუმენტაციის შემუშავების მიზანი შემდეგია: დაბის უნიკალური ბუნებრივი კლიმატი და მისი გეოგრაფიული მდებარეობა სურამს ადვილად მისადგომს ხდის როგორც აღმოსავლეთ, ისე დასავლეთ საქართველოს მცხოვრებთათვის, შესაბამისად, ძირითადად ზაფხულის პერიოდში აქ თავს იყრის დამსვენებლების დიდი რაოდენობა. გარდა ამისა, სურამის გავლით მოძრაობს დიდი სატრანსპორტო ნაკადი. დაბა სურამში ასევე განთავსებულია ტურისტებისთვის საინტერესო ისტორიულ-კულტურული ძეგლები. ამ ყველაფრის ფონზე გაზრდილმა აქტიურმა სამშენებლო საქმიანობებმა და უსისტემო განაშენიანებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს დაბას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გამოიკვეთა მდგრადი განვითარების პრინციპებზე დაფუძნებული ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების აუცილებლობა.

დაბა სურამის გენერალური გეგმის განვითარების კონცეფციაში მოცემულია სურამის SWOT ანალიზი, ძლიერ მხარეებად მიჩნეულია ცენტრალური მდებარეობა, საშუალო მთის კლიმატური ზონა, რაც რბილ ჰავას განაპირობებს, ხანგრძლივი ტურისტული სეზონი 15 აპრილიდან (ნაძვის საგაზაფხულო დამტვერვიდან) სექტემბრის 20-მდე (ნაძვის საშემოდგომო დამტვერვამდე),

რამდენიმე მინერალური წყალი, რომელიც კლიმატურ კურორტს ბალნეოლოგიურ დატვირთვასაც სძენს და ა.შ. სისუსტეებს შორის არის გაუმართავი ინფრასტრუქტურა, დაუხვეწავი ტურისტული, სოციალური და სამედიცინო მომსახურება, კეთილმოწყობილი სარეკრეაციო სივრცეების ნაკლებობა, ტყისა და მდინარის კალაპოტის დაზინძურება, ნარჩენების მართვის გაუმართავი სისტემა და ა.შ. შესაძლებლობებად მიჩნეულია კურორტის სტატუსის მიღება, ტურიზმის განვითარება მწვანე გარემოს/სივრცეების კეთილმოწყობა და ა.შ. საფრთხეებს შორის კი არის ტყის დაავადებები, ტყის ხანძრები, წყლის რესურსების კარგვა და ზემოქმედება ნიადაგზე და მწვანე საფარის არაგეგმაზომიერი ჭრის გამო.

სკოპინგის განცხადებაში დეტალურადაა დახასიათებული არეალის ფიზიკური და სოციალურ-ეკონომიკური გარემო. კერძოდ, გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური პირობები. აღწერილობას თან ერთვის შესაბამისი რუკები. ცალკე თავის სახით გამოყოფილია ბუნებრივი საფრთხეები. ასევე, დეტალურადაა დახასიათებული დაბა სურამის კლიმატურ-მეტეოროლოგიური პირობები შესაბამისი ცხრილებისა და დიაგრამების დართვით.

დოკუმენტის თანახმად, შიდა ქართლის რეგიონში განვითარებული საშიში გეოლოგიური და ანთროპოგენური პროცესებია: მეწყრები, ნაპირების წარეცხვა, წყალმოვარდნა/დატბორვა, ღვარცოფი. მეწყრები განსაკუთრებულ საფრთხეს ქმნიან ლიხის ქედის კალთებსა და სამხრეთ კავკასიის მთათა სისტემების ფარგლებში, ციცაბო ფერდობების, ზედაპირზე გამოსული ქანების სიფხვიერისა და სეისმური აქტიურობითა და ნალექებით გამოწვეული ეფექტების გამო. სურამის სამხრეთ-დასავლეთით, მდ. სურამულას ხეობის მარჯვენა მხარეს აღინიშნება მძლავრი აქტიური მეწყერი. ამასთან, ბოლო 10 წლის განმავლობაში გახშირებულია წყალდიდობების, წყალმოვარდნების და მეწყრების რაოდენობა.

სკოპინგის ანგარიშში, სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოსთან დაკავშირებით, აღწერილია სურამის მოსახლეობა. ცხრილების სახით მოცემულია მოსახლეობის განაწილება დასახლებების, ასაკობრივი ჯგუფებისა და დასაქმების მიხედვით.

წარმოდგენილ დოკუმენტში შემუშავებულია კონცეფციები და თითოეული მათგანისთვის წარმოდგენილია ალტერნატივები დეტალური ცხრილების სახით. მაგალითად, სურამის ტბის განვითარების შემთხვევაში, წარმოდგენილია სამი ალტერნატიული ვარიანტი. მსგავსი ალტერნატივები წარმოდგენილია სხვა საკითხების განხილვის შემთხვევაშიც. კონცეფციების ჩამონათვალი მოიცავს იმ მნიშვნელოვან საკითხებს, რომელიც აქტუალურია სურამისთვის. ესენია, ე.წ. „შუშის ქარხნის“ ტერიტორიის ათვისება და გამოყენება, სპორტული კომპლექსის მოწყობა, „ბანაკის“ ტერიტორიაზე პარკის მოწყობა, სურამში არსებული თერმული წყლების გამოყენება, შიდა და გარე ტურისტული მარშრუტების შექმნა და სხვა. ცენტრალურ ნაწილში იგეგმება რეკრეაციული ტერიტორიის მოწყობა, რკინიგზის ადგილზე საფეხმავლო ბულვარის მოწყობა, სურამის ციხის ირგვლივ საფეხმავლო ზონის მოწყობა, ტურისტული ჰაბის განთავსება. წარმოდგენილია გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედება ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი საქმიანობის შემთხვევაში და ცხრილის სახით მოცემულია შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების მასშტაბის წინასწარი მონახაზი.

დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედებების შეფასებისთვის პროექტის მომდევნო ეტაპებზე უნდა განხორციელდეს შესაბამისი საბაზისო კვლევები. საბაზისო კვლევების საშუალებით გამოვლინდება მაღალსენსიტიური რეცეპტორები, რაც სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესში ზუსტად განსაზღვრავს

გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო მავნე ზემოქმედების მასშტაბებს და შექმნის ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების დაგეგმვის საშუალებას.

მეთოდოლოგიურად, ალტერნატივების განხილვა მოხდება სამ დონეზე - სტრატეგიული, გეგმარებისა და კონკრეტული ინფრასტრუქტურული საქმიანობების. გეგმარებითი ჯგუფის მიერ შემოთავაზებულ ალტერნატივებთან ერთად, თითოეულ შემთხვევაში განხილული იქნება ნულოვანი ალტერნატივა (გეგმარების გარეშე). აღნიშნულია, რომ ალტერნატივების შერჩევისას ყურადღება გამახვილდება თითოეული ალტერნატივის გარემოს რეცეპტორებზე შესაძლო ზემოქმედების ხარისხის გათვალისწინებით.

დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის პროექტით გათვალისწინებული საქმიანობები გარემოზე იქონიებს როგორც პირდაპირ, ასევე არაპირდაპირ ზემოქმედებას. დოკუმენტის თანახმად, კონცეფციებით გათვალისწინებული საქმიანობების დასრულების შემდეგ ადგილი ექნება გარემოზე დადებით ზემოქმედებას შედარებით ხანგრძლივი პერიოდით. ცხრილის სახით მოცემულია დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობების გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების სახეების წინასწარი, ზოგადი შეფასება. ატმოსფერული ჰაერის, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების, ნიადაგის, ბიოლოგიური გარემოს, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების, არქეოლოგიური ძეგლების, სოციალური გარემოს კომპონენტებისთვის მოხდება შემარბილებელი და კომპენსირებისთვის საჭირო ღონისძიებების განსაზღვრა.

დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის სგშ-ის სკოპინგის განცხადება და თანდართული დოკუმენტაცია განხილვის მიზნით გაეგზავნა საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს და სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს.

საზოგადოების მხრიდან სტრატეგიული დოკუმენტის თაობაზე ან/და სკოპინგის განცხადებაზე შენიშვნები და მოსაზრებები სამინისტროში წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სგშ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **სგშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 26-ე მუხლით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის განცხადებაში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია;
3. **სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სტრატეგიული დოკუმენტისთვის საკვანძო გარემოსდაცვითი საკითხები და სგშ-ის პროცესში შესწავლილი ზემოქმედებები;
4. **სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** გენერალური გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელების საანგარიშო პერიოდი, მათ შორის გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის დანართებით გათვალისწინებული იმ საქმიანობების, რომელთა განხორციელებაც იგეგმება სტრატეგიული დოკუმენტის ფარგლებში;

5. სგშ-ის ანგარიშში უნდა შეფასდეს გეგმის სხვადასხვა სექტორულ და მულტისექტორულ სტრატეგიულ დოკუმენტებთან კავშირი;
6. სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საზოგადოების ინფორმირებისა და მონაწილეობის შესახებ ინფორმაცია, თარიღების, განხილული საკითხებისა და სტრატეგიული დოკუმენტის მომზადების პროცესში მიღებული შენიშვნების გათვალისწინების შესახებ;
7. სგშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას გენერალური გეგმით გათვალისწინებული ტერიტორიის გეოლოგიური პირობების შესახებ, სადაც მოცემული იქნება გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა, ასევე გეოლოგიური (მეწყერი, ღვარცოფი, ქვათაცვენა, ეროზია) და ჰიდროლოგიური (წყალდიდობა-წყალმოვარდნა) საფრთხეების ზონირების რუკები ტერიტორიის ფარგლებში. ინფორმაცია წარმოდგენილი უნდა იყოს ასევე მრავალსაფრთხიანი (multihazards) რუკების მეშვეობით;
8. სგშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საშიში გეოლოგიური და ანთროპოგენური პროცესებისგან, როგორცაა მეწყერები, ნაპირების წარეცხვა, წყალმოვარდნა/დატბორვა, ღვარცოფი, დაცვის მექანიზმების შესახებ ინფორმაცია;
9. სგშ-ის ანგარიშში აისახოს ინფორმაცია დაბა სურამის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასებისა და პერიოდული მონიტორინგის შესახებ;
10. სგშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს ინფორმაცია ტურიზმის განვითარებისა და ტურისტული ნაკადის ზრდის გათვალისწინებით, გარემოზე ზემოქმედების შესახებ;
11. სგშ ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების, მათ შორის, გზებისა და ხიდების (ასეთის შემთხვევაში) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერზე და გარემოს სხვა კომპონენტებზე შესაძლო ზემოქმედების შესახებ;
12. სგშ-ის ანგარიშში ცალკე თავი უნდა დაეთმოს ალტერნატივების მიმოხილვას, მათ ანალიზსა და შეფასებას;
13. სგშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს მონიტორინგთან დაკავშირებულ ინფორმაციას, სადაც ასევე აისახება გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხები;
14. სგშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების ადგილის და აღნიშნული დოკუმენტით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელებისათვის შერჩეული ტერიტორიების shape ფაილები.

სგშ-ს ანგარიშის მომზადებისას გასათვალისწინებელია შემდეგი ინფორმაცია:

- პროექტის დანართში წარმოდგენილი მთლიანი 15 263 710 მ² ფართობიდან (shp-ფაილები), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 2 522 073 მ² მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, ხაშურის სატყეო უბნის ცედანის სატყეოში (კვარტალი №17, 18, 19, 20), სურამის სატყეოში (კვარტალი №11, 12, 13, 14, 15, 18), ქვიშხეთის სატყეოში (კვარტალი №1) და ხაშურის სატყეოში (კვარტალი №1). სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან;
- დაბა სურამის მთლიანი 2 522 073 მ² ფართობიდან 753 436 მ² ფართობი ემთხვევა „ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ დამტკიცებულ საიტს (ბორჯომ-ხარაგაული 2

- GE0000056). აღნიშნული საიტის ფარგლებში კონკრეტული საქმიანობის განხორციელებაზე გადაწყვეტილების მიღებამდე, საჭიროა ჩატარდეს ზურმუხტის ქსელზე ზემოქმედების ე.წ. „მიზანშეწონილობის“ შეფასება, რათა გამოვლინდეს მოსალოდნელია თუ არა იმ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება, რომელთა დასაცავადაც შეიქმნა მითითებული ზურმუხტის საიტი;
- სგშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია წყალმომარაგებისა და კანალიზაციის მოწესრიგების მიზნით დაგეგმილი ღონისძიებების, გამწმენდი ნაგებობისა და ჩამდინარე წყლების შესახებ. ასევე, გათვალისწინებულ იქნეს, რომ „ხაშურის მუნიციპალიტეტში „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ ქ. ხაშურის საკანალიზაციო სისტემებისა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პროექტზე“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 15 მაისის №2-410 ბრძანებით გაცემულია სკოპინგის დასკვნა;
- სგშ-ს ანგარიშში განხილულ იქნას ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების რისკები და შესაბამისი პრევენციული/შემარბილებელი ღონისძიებები, მაგალითად ახალი (ტერიტორიისთვის უცხო) (ინტროდუცირებული) სახეობის მცენარეების დარგვისას ტერიტორიაზე არსებულ ფლორასა და ფაუნაზე პოტენციური უარყოფითი ზეგავლენის შეფასების საჭიროება, მცენარეებზე ზემოქმედების ერთ-ერთ შემარბილებელ ღონისძიებად მათი გადარგვა და შემდგომი მართვა, სათანადო კვალიფიკაციის მქონე ექსპერტის ჩართულობით და „წითელი ნუსხის“ სახეობების ჭრის შემთხვევაში, ქმედებების განხორციელება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად;
- სგშ-ს ანგარიშში აისახოს გენერალური გეგმით გათვალისწინებულ ტერიტორიებზე არსებული სასარგებლო წიაღისეულის (მათ შორის მიწისქვეშა მტკნარი, მინერალური ან/და თერმული წყლების) შესახებ ინფორმაცია სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან კონსულტაციის საფუძველზე;
- დოკუმენტაციის თანახმად, ტურისტულ ერთიან სტრუქტურაში ჩასართავად მოაზრებულია „სურამის ციხე“ და „ლესია უკრაინკას სახლ-მუზეუმი“. გარდა ზემოაღნიშნული ორი ობიექტისა, დაბა სურამში კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ძეგლის სტატუსი მინიჭებული აქვს სხვა ნაგებობებსაც (ეკლესიები, საცხოვრებელი სახლი და ა.შ.), საჭიროა შეფასდეს აღნიშნული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე ზემოქმედება და ინფორმაცია წარმოდგენილ იქნას სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშში. ამასთან, საპროექტო არეალში არსებულ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენის, შესწავლისა და შედეგების სათანადო აღწერა/შეფასების კვალიფიციურად განხორციელების მიზნით, სასურველია სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების დოკუმენტზე მომუშავე ჯგუფში ჩართული იყოს შესაბამისი კვალიფიკაციის ექსპერტი/ექსპერტები;
- გენერალური გეგმის განვითარების კონცეფციაში ჩართული უნდა იყოს კულტურული მემკვიდრეობის ინდივიდუალური დამცავი ზონების რუკა, რომელიც კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფის საფუძველია;
- დოკუმენტში განხილული უნდა იქნეს გენერალური გეგმის პროექტში წარმოდგენილი „ღირებული და სახასიათო შენობების“ (რუკა №32) განვითარების სტრატეგია და განაშენიანების გეგმის მათზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება;
- სგშ-ს ანგარიშში გათვალისწინებულ უნდა იქნას, რომ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ მომზადებული „საქართველოში 2019 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2020 წლისთვის“ საინფორმაციო ბიულეტენის

მიხედვით, დაბა სურამის ერთ-ერთ მჭიდროდ დასახლებულ უბანში „ზინდისში“ გაჩენილი მეწყრული პროცესები უკვე 12 წელს ითვლის. მთელი რიგი მეწყერსაწინააღმდეგო ღონისძიებების და ცალკეული პრევენციული სამუშაოების ჩატარების შემდგომ მიღწეულია გარკვეული სტაბილიზაციის პროცესი, მიუხედავად ამისა ცალკეულ ლოკალურ უბნებზე მაინც ფიქსირდება გეოლოგიური პროცესების გააქტიურება, რაც გამოწვეულია ინტენსიური ატმოსფერული ნალექების მოსვლის შემდგომ ფერდობში გრუნტის წყლების მკვეთრი მომატებით. გრუნტის წყლების ინტენსიური მერყეობის პირობებში იცვლება გეოლოგიური გარემოც. ბიულეტენის თანახმად, ხაშურის მუნიციპალიტეტში, როგორც გასულ წლებში, მოსალოდნელია მეწყრული პროცესების აქტივიზაცია, რომელიც ძირითადად ზამთარში და გაზაფხულზე მოსული ატმოსფერული ნალექების რაოდენობა განაპირობებს. გააქტიურება მოსალოდნელია დაბა სურამში, უბან „ზინდისის“ მიდამოებში, თუკი ფერდობში გრუნტის წყლის შესამჩნევი მატება იქნება;

- სგშ-ს ანგარიშში აისახოს ნარჩენების მართვის სისტემასთან დაკავშირებული ინფორმაცია, ასევე სისტემის გაუმჯობესების მიზნით დაგეგმილი სამომავლო ღონისძიებები ნარჩენების მართვის კოდექსის, საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 1 აპრილის №159 დადგენილების „ტექნიკური რეგლამენტის მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის“ და კოდექსიდან გამომდინარე მიღებული სხვა ნორმატიული აქტების მოთხოვნების შესაბამისად.

დასკვნითი ნაწილი:

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მიერ დაბა სურამის გენერალური გეგმისა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმის სგშ-ის ანგარიში სავალდებულოა მომზადდეს სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის შესაბამისად.